

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-7-83-43>  
УДК 37918.43

Щоголева Н.П.

Національна академія Національної гвардії України

## ПЕРЕВАГИ ОНЛАЙН-ФОРМ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

**Анотація:** Досліджені переваги онлайн-форм навчання під час вивчення іноземної мови серед військовослужбовців. В статті автор розглядає сучасні педагогічні технології дистанційного навчання та їх особливості. Він вивчає основні етапи проведення онлайн-занять, дає їм загальну характеристику та надає коментарі, як зробити проведення подібної форми занять більш ефективним. Автор визначає позитивні характеристики дистанційного вивчення іноземної мови на основі власних досліджень. Наукова новизна статті полягає в тому, що автор акцентує увагу на тому, чому вибір вивчення іноземної мови в режимі онлайн є більш доцільним та практичним для військових. В результаті дослідження виявлено, що якщо військовослужбовці мають бажання вивчати іноземну мову, оскільки на сьогоднішній день це є необхідним не тільки для підвищення власного кваліфікаційного рівня, але й для просування по службі, то є можливість це робити дистанційно й безперервно з використанням сучасних технологій, а також технічних засобів, які роблять навчання більш швидким та ефективним.

**Ключові слова:** іноземна мова, дистанційне навчання, сільовий викладач, онлайн-заняття, веб-сторінка, чат, військовослужбовці.

Shhogoleva Nataliia

National Academy of the National Guard of Ukraine

## ADVANTAGES OF ONLINE LEARNING FORMS IN STUDING A FOREIGN LANGUAGE AMONG THE MILITARY

**Summary.** The article is devoted to advantages of online learning forms in studying a foreign language among the military. At the beginning of the article the author describes modern pedagogical technologies of distance learning and their main features. Then he gives a detailed analysis of teacher's work during his preparation for an online lesson, characterizes its main stages, methods and techniques used in distance learning of a foreign language. He pays attention to different online learning forms and explains how they can be used if a network teacher is aimed to develop speaking skills of the students in the sphere of a foreign language. After that the author provides comments on how to make an online way of study more effective and how a network teacher can maintain a constant interest to his subject. Further the author identifies the positive characteristics of distance learning a foreign language based on his own research. He focuses on the main reasons for giving preference to online study if a foreign language learned. The article ends with the advantages of distance learning a foreign language, especially for the military. Including modern pedagogical technologies of distance learning, main peculiarities of teacher's work during preparation and conducting online-classes and their positive characteristics, it was noted that for the military it is better to choose an online way of learning a foreign language because it erases spatial barriers, allows the military to learn the language with native speakers. In addition to this, a communication is real over the Internet with minimal time, as well as they have an opportunity to improve and develop foreign language skills distantly and constantly without changing their own location. As a result, the author came to the following conclusion: if the military are provided with new technological means and have a wish to learn a foreign language they can do it online faster and more effectively. Nevertheless, they must be controlled by their network teacher who can appreciate their work and stimulate to the further study. All of the above will help to enhance a qualification level of the military and influences their promotion which is an integral part of military service.

**Keywords:** foreign language, distance learning, network teacher, online lesson, webpage, chatroom, the military.

**Постановка проблеми.** На сучасному етапі розвитку суспільства інформаційні технології впливають на наше життя, в даній ситуації знання іноземних мов потрібно для успішної діяльності. Сучасні світові стандарти освіти націлені на підготовку кваліфікованої та творчо розвиненої людини, здатної мислити й швидко адаптуватися в світі. Сучасна молодь усвідомлює це, тому багато хто все більше часу приділяють вивченню не тільки англійської, але ще однієї або декількох іноземних мов. У зв'язку зі зростаючою потребою у вивченні іноземних мов в методиці навчання відбулися сьогодні помітні зміни, тоді як форми дистанційного навчання набувають все більшої популярності.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Дослідження даної проблеми такими

авторами, як Є.С. Полат, Є.І. Пассов, Н.Ф. Коряковцева, О.М. Соловова показали, що інтернет-технології активно застосовуються сьогодні в навчальному процесі і займають важливе місце серед типових методів навчання.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Спираючись на результати останніх досліджень, слід зауважити, що переваги онлайн-форм навчання під час вивчення іноземної мови, особливо серед військових, були досліджені недостатньо.

**Формулювання цілей статті.** Отже, головною метою написання даної статті є виявлення особливостей онлайн-форм навчання, основних етапів в роботі викладача під час проведення онлайн-занять, а також визначенні їх переваг для навчання військовослужбовців іноземній

мові. Для досягнення мети автором статті були поставлені наступні завдання:

- розглянути сучасні педагогічні технології, які використовуються під час дистанційного навчання;
- розробити основні етапи проведення онлайн-занять;
- визначити позитивні характеристики дистанційного вивчення іноземної мови;
- виявити переваги дистанційного навчання для військовослужбовців.

Під час добірки та аналізу матеріалу для статті, було виявлено, що серед найбільш популярних технологій дистанційного навчання виділяють наступні:

- навчання у співробітництві;
- дискусія;
- рольові та ділові ігри;
- ситуаційний аналіз;
- метод проектів;
- «Портфель учня» [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо кожну з технологій більш докладно.

**Навчання у співробітництві.** Це навчання в невеликих групах, де спільно вирішуються дидактичні завдання відповідно до логіки пізнавальної діяльності: ознайомлення з новим матеріалом, його осмислення, засвоєння та застосування для вирішення конкретних завдань. Сітьовий викладач формує невеликі групи з урахуванням здібностей учнів, їх побажань та психологічної сумісності.

**Дискусія.** Вона полягає у вільному висловленні власної аргументованої позиції. Для її проведення виділяється спеціальний форум або спеціальна веб-сторінка, де думки всіх учасників знаходяться в постійному доступі малої групи та викладача або всіх учасників учбового процесу. Можна обговорити якесь конкретне питання в чаті, якщо воно потребує оперативного обміну думками.

**Рольові та ділові ігри.** В умовах дистанційного навчання ігровим середовищем стає Інтернет, а спілкування – віртуальним. Для використання рольових та ділових ігор під час навчання онлайн необхідна спеціальна веб-сторінка, на якій розміщуються необхідні матеріали. Також широко використовуються онлайн-конференції, чат та відеоконференції з можливою демонстрацією аудіокліпів та прослуховуванням аудіофайлів.

**Ситуаційний аналіз.** Ситуація розміщується на спеціальній веб-сторінці, організовуються чат для визначення проблеми. Можна й використовувати відеоконференцію, але із зворотним зв'язком (телемост). Викладачеві необхідно роз'яснити, які знання знадобляться учням для обговорення поставленої проблеми, і де ці знання можна отримати (вказуються адреси сайтів чи інших джерел інформації).

**Метод проектів.** Під час дистанційного навчання застосовуються телекомунікаційні проекти, що являють собою спільну учбову, пізнавальну, дослідницьку, творчу або ігрову діяльність учасників проекту, що розділені поміж собою відстанню, яка організована на основі комп'ютерної телекомунікації. Діяльність учасників проекту має спільну проблему, ціль, узгоджені методи та способи вирішення проблеми та направлена на досягнення спільного результату.

**«Портфель учня».** Направлена на формування здібностей до самооцінки, оцінки діяльності інших. Для організації подібної роботи в дистанційній формі для кожного учня створюється власна веб-сторінка, яка і буде його «портфелем». Учень відбирає в своє «досьє» роботи, які він виконав на занятті самостійно (контрольні роботи, тести, реферати і т.д.) [1].

В даній статті докладніше зупинимося на етапах роботи сітьового викладача і педагогічних особливостях підготовки до дистанційного заняття.

**Етапи роботи.** Підбір технічного оснащення: щоб процес навчання проходив успішно, спілкування між сітьовим викладачем і учнем має здійснюватися за наявності додаткових технічних засобів, в першу чергу комп'ютера у того, хто навчається. Комп'ютер повинен мати веб-камеру, крім цього, повинна бути встановлена програма Skype, або Zoom, а також швидкий Інтернет. Спираючись на власний досвід, є порада звернути увагу на наявність навушників і мікрофону як у сітьового викладача, так і у того, хто навчається, що значно покращує якість звучання мови. Як і на звичайних уроках, учень може використовувати зошити, ручки, додаткову літературу.

З одного боку, такий спосіб навчання дуже схожий на традиційний face-to-face, але до певної міри і випереджає його завдяки доступу до будь-яких необхідних інтернет-ресурсів.

Але, з іншого боку, заняття в режимі онлайн з іноземної мови відрізняються від звичайних занять, так як використовується інформація і з інших носіїв, часто з мобільного телефону, комп'ютера, через мікрофон.

**Проведення пробного заняття:** перше пробне заняття може бути дуже коротким, за цей проміжок часу сітьовому викладачеві слід познайомитися з учнем, обговорити графік індивідуальних занять, визначити їх тривалість і регулярність. І найголовніше – виявити мету вивчення іноземної мови, поставити завдання, виявити сильні і слабкі сторони підготовки, скорегувати індивідуальну програму для занять.

**Визначення основних методів і прийомів навчання:** після проведення пробного заняття сітьовому викладачеві слід визначити відповідні методи та прийоми для подальшої роботи з учнем відповідно до його індивідуальних особливостей, інтересів, цілей, підібрати матеріал і різні програми в залежності від рівня володіння іноземною мовою.

Для індивідуальних занять бажано використовувати комунікативний метод, який спрямований на швидке та ефективно засвоєння навичок усного мовлення – мови і її сприйняття на слух, це дозволяє за короткий проміжок часу швидше почати спілкуватися іноземною мовою в реальних життєвих умовах [2].

**Відпрацювання основних видів мовленнєвої діяльності**

Під час відпрацювання читання можна разом читати та обговорювати художню літературу, виконувати комплекс вправ, спрямованих на тренування конкретних граматичних явищ і нової лексики. Робота в програмі Skype або Zoom дозволяє прослуховувати та переглядати сучасні інтернет-видання та новини на мові, що вивчається.

Не слід забувати про аудіювання на онлайн-заняттях. Сітьовому викладачеві треба завчасно готувати комплекс вправ для прослуховування різних монологів, діалогів, уривків з пісень, одночасно вставляючи відсутні слова в текст пісень або виконуючи різні завдання. Крім того, в рамках даного заняття можна переглядати уривки з фільмів і невеликі відеоролики з подальшим відпрацюванням прослуханого. В результаті своєї роботи я дійшла до висновку, що перегляд різних фільмів іноземною мовою – це один з найкращих засобів поповнити свій вокабуляр сучасними розмовними виразами з будь-якої іноземної мови. У досвідченого викладача напевно зібрана багата накопичувальна папка з фільмами на іноземній мові, проте підбирати фільми для перегляду краще з хорошою чіткістю мови, темпом і наявністю субтитрів, особливо на початковому етапі навчання.

Письмові навички на онлайн-заняттях в Skype або Zoom можна відпрацьовувати різними способами, в залежності від поставлених цілей. Для певних учнів під час проведення заняття можна порекомендувати написання різних есе, а також письмових повідомлень, які використовуються щодня. Під час вивчення ділової іноземної мови краще націлитися на написання ділових листів з різних тем; починати слід з простого ділового листа партнеру і закінчувати, наприклад, фінансовим звітом фірми.

Для того щоб швидше подолати мовний бар'єр, учням слід багато спілкуватися, оскільки головна мета вивчення іноземної мови полягає в тому, щоб навчитися швидше вільно нею розмовляти.

Потрібно пам'ятати про те, що під час проведення кожного онлайн-заняття слід виконувати різні мовні вправи, які будуть мотивувати учня до спілкування. До таких завдань можна віднести перегляд і обговорення різних фрагментів з фільмів з подальшим вираженням думки, обговоренням ідіом, тощо. Для подібної роботи підійдуть короткі діалоги, розповіді, добре, якщо вони мають додаткові ілюстрації.

*Підбиття підсумку роботи на занятті:* даний етап роботи полягає у виявленні ступеня оволодіння учнем новим матеріалом з метою внесення змін до методики роботи відповідно до його індивідуальних особливостей. Однією з найшвидших форм перевірки лексичних та граматичних навичок є різні онлайн-тести, де відразу після завершення можна дізнатися результат.

Чітке дотримання логіки роботи, об'єктивна оцінка повинні поєднуватися з похвалою перших досягнень учня.

Багатьом учням не подобається виконання домашнього завдання, проте регулярний контроль допоможе розвинути самостійність і самоорганізованість учня. Після проведення онлайн-заняття сітьовому викладачеві слід підібрати та відправити на електронну пошту учня домашнє завдання в електронному варіанті, яке він повинен самостійно виконати та відправити своєму викладачеві для перевірки вже до початку наступного заняття. Після цього сітьовому викладачеві слід виправити помилки для того, щоб перед початком наступного заняття обговорити їх. Виконання домашнього завдання має бути ре-

гулярним, але не повинно бути нудним, а також проблемним для учнів.

*Підготовка online-матеріалу, який буде використовуватися:* щоб заняття відповідало сучасним вимогам, викладачеві можна порекомендувати:

- до початку онлайн-заняття підібрати матеріал, який він планує використовувати;
- в процесі навчання дотримуватися роботи відповідно до запланованих матеріалів.

*Підбір дидактичних матеріалів для заняття з урахуванням індивідуальних особливостей:* краще проводити заняття в ігровій формі, а також у вигляді дискусій. Сітьовому викладачеві потрібно намагатися конкретизувати складні моменти на занятті за допомогою якогось прикладу, ілюстрації або чогось іншого, а також не забувати про роботу на занятті з іноземної мови з віршами, скоромовами, піснями, наочним матеріалом [3].

*Використання сучасних методик:* Сучасному педагогу, який дистанційно проводить заняття з іноземної мови, слід зробити закладки з гарними пейзажами, музикою з метою впливу на емоції учня.

Ще одним важливим, на мій погляд, моментом під час вивчення іноземної мови служить застосування рольових ігор. Але тут викладач повинен підібрати такі ігри, які будуть максимально наближені до реальних життєвих ситуацій: на вокзалі, під час бронювання номеру в готелі, в магазині, у лікаря і т.д. Комбінації даних методик представляються мені найбільш ефективними під час вивчення іноземної мови в онлайн-режимі.

*Формування позитивних емоцій:* заняття повинні проходити в спокійній дружній обстановці, з переживанням позитивних емоцій. Подібні заняття сприяють підтримці зацікавленості до предмета, позитивні емоції забезпечують найбільш швидке запам'ятовування матеріалу.

В разі дотримання основних етапів роботи в процесі онлайн-заняття, грамотної постановки мети, завдань, вибору методів роботи були помічені позитивні моменти під час інтерактивного дистанційного вивчення іноземної мови:

- відсутня скутість під час спілкування з викладачем, що допомагає учневі розслабитися і вчитися значно ефективніше;
- в разі необхідності можна продовжити або, навпаки, скоротити урок;
- урок проходить в дружній обстановці;
- можна суворо не дотримуватися рекомендованої програми навчання іноземним мовам;
- сітьовий викладач може пропонувати матеріал для вивчення граматичних або розмовних тем з різних підручників, в тому числі й оригінальних;

– учень може брати з собою записане онлайн-заняття і прослуховувати його у вільний час потрібну кількість разів, роблячи необхідні паузи для заучування матеріалу.

Враховуючи сучасні технології, які використовуються сьогодні під час дистанційного навчання, а також етапи підготовки викладача для проведення онлайн-занять, було виявлено, що вибір військовослужбовцями онлайн-форм навчання для вивчення іноземної мови, безсумнівно, має багато переваг, а саме:

- можливість брати участь як в групових, так і індивідуальних онлайн-заняттях;
- можливість вибору вподобаного навчального закладу;
- встановлення індивідуальних термінів і темпів навчання з урахуванням власних особливостей;
- можливість навчатися за допомогою спеціальних програм, які прискорюють процес навчання, роблять його якіснішим та корисним. Сітьовий викладач тільки контролює процес навчання – все інше виконується за допомогою технічних засобів, аж до виставлення оцінок чи кількості балів;
- занурення в мовне середовище, постійне спілкування з носіями мови;
- можливість вивчати мову в зручний час, у будь-якому зручному місці;
- концентрація на занятті;
- вільний доступ до довідкової літератури;
- можливість запису уроку з подальшим його відтворенням;
- вміння працювати самостійно, крім того, є можливість в будь-який момент отримати консультацію викладача;
- суттєва економія коштів;

– можливість скласти електронні словники [4].

**Висновки з даного дослідження.** Таким чином, з вищесказаного можна зробити висновок, що дистанційне вивчення іноземної мови для військовослужбовців має багато переваг в тому, що воно стирає просторові бар'єри, дозволяє вивчати мову разом з його носіями з різних країн. Військовослужбовці мають вільний доступ до живого спілкування через Інтернет з мінімальними витратами власного часу, а також можливість покращення та розвитку своїх навичок володіння іноземною мовою. Незалежно від власного місцезнаходження, навчання може бути безперервним. Але слід звернути увагу на те, що за організацію занять та контроль результатів навчання все одно несе відповідальність викладач. Володіння іноземною мовою сприяє підвищенню кваліфікаційного рівня військовослужбовців та їх просуванню по службовій ланці, що є невід'ємною частиною військової служби. Отже, під час вибору способу вивчення іноземної мови, військовим бажано віддавати перевагу дистанційному навчанню, що робить його швидшим та ефективним за наявності новітніх технічних засобів та наполегливої праці сітьового викладача.

### Список літератури:

1. Полат Е.С. Педагогические технологии дистанционного обучения : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2006. 400 с.
2. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык : пособие для учителей. Москва : АРКТИ, 2002. 173 с.
3. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам. Продвинутый курс : пособие для студентов пед. вузов и учителей. Москва : АСТ Астрель, 2008. 270 с.
4. Пассов Е.И. Программа-концепция коммуникативного иноязычного образования: концепция развития индивидуальности в диалоге культур. 5-11 кл. Москва : Просвещение, 2000. 172 с.
5. Азимов Э.Г., Шукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий: теория и практика обучения языкам. Москва : ИКАР, 2009. 446 с.
6. Калинина С.Д. Предпосылки использования дистанционных образовательных технологий в системе высшего профессионального образования. *Педагогическое образование в России*. 2015. № 1. С. 11–15.

### References:

1. Polat, E.S. (2006). *Pedagogicheskie tekhnologii distancionnogo obuche-niya: Ucheb. posobie dlya stud. Vyssh. ucheb. zavedenij* [Pedagogical technologies of distance learning: Textbook. manual for students of higher education establishments]. Moscow: Izda-tel'skij centr "Akademiya", 400 p.
2. Koryakovceva, N.F. (2002). *Sovremennaya metodika organizacii samostoya-tel'noj raboty izuchayushchih inostrannyj yazyk: posobie dlya uchitelej* [Modern methods of organizing independent work of foreign language learners: a guide for teachers]. Moscow: ARKTI, 173 p.
3. Solovova, E.N. (2008). *Metodika obucheniya inostrannym yazykam. Prodvi-nutyj kurs: posobie dlya studentov ped. vuzov i uchitelej* [Methods of teaching foreign languages. Advanced course: a manual for students of pedagogical universities and teachers]. Moscow: AST Astrel, 270 p.
4. Passov, E.I. (2000). *Programma-koncepciya kommunikativnogo inoyazychnogo obrazovaniya: koncepciya razvitiya individual'nosti v dialoge kul'tur* [Program-concept of communicative foreign language education: the concept of development of individuality in the dialogue of cultures]. Moscow: Prosveshchenie, 172 p.
5. Azimov, E.G., & Shchukin, A.N. (2009). *Novyj slovar' metodicheskikh terminov i ponyatij: teoriya i praktika obucheniya yazykam* [A new dictionary of methodological terms and concepts: theory and practice of language learning]. Moscow: IKAR, 446 p.
6. Kalinina, S.D. (2015). *Predposylki ispol'zovaniya distancionnyh obrazovatel'nyh tekhnologij v sisteme vysshego professional'nogo obrazovaniya* [Prerequisites for the use of distance learning technologies in the system of higher professional education]. *Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii*, no. 1, pp. 11–15.